

Побережна Галина Іонівна — доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри культурології та інформаційних комунікацій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3637-5387>

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ДИНАМІКИ СТАНОВЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО МУЗИЧНОГО СТИЛЮ

Розглянуто динаміку становлення індивідуального музичного стилю із залученням нового методологічного підходу, згідно з яким особистість композитора, всі життєві й психофізіологічні фактори її формування становлять основу цього процесу. В методологічному сенсі, запропоновано апелювати до алгоритму *живого*, тобто до універсальної етапності проростання дерева як фізичного об'єкта і ДЕРЕВА як наскрізного Біблійного символу. Такий підхід визначено як *сакрально-холістичний*. Конкретизовано методику аналізу на різних етапах становлення індивідуального музичного стилю. Особливу увагу звернено на *принцип синхронізму*, на якому ґрунтується методологія астрології і який необхідно залучати до аналізу будь-чого. Усвідомлення зв'язку музики і космогонії — це усвідомлення глобального зв'язку і взаємозалежності речей у світі, що розглядаються як явище синхронізації вібрацій (загалом — космічний резонанс). Сутність творчої особистості, як джерела індивідуального музичного стилю, вписаної у вселенський процес Творення, неможливо в повноті збагнути, спираючись лише на традиційні наукові методи. Динаміка становлення індивідуального музичного стилю може бути науково осягнутою лише в контексті революційних зрушень, що відбулись у науковій методології протягом минулого століття. Динаміка становлення індивідуального музичного стилю зумовлена авторською особистістю в її космічних (квантово-фізичних і сакрально-духовних) координатах, що дає підстави запропонувати сакрально-холістичний підхід як методологічний, що відповідає найвищій на сьогодні мірі наукового узагальнення. Саме на таких методологічних засадах можна буде дослідити динаміку становлення індивідуального музичного стилю. Збагнути універсальний алгоритм саморуху будь-якої системи нинішня наука може, лише тісно взаємодіючи з езотеризмом (тобто внутрішнім — відомим лише меншості фахівців — колом знань в галузях релігії, філософії і мистецтва). Історія музики є, власне, історією вивільнення Духу пульсуючими проривами енергії життя окремих композиторських особистостей на поверхню буття. Вони, в конгломераті своєї причинності, і є джерелом індивідуального музичного стилю.

Ключові слова: індивідуальний музичний стиль, методи музичного аналізу, музично-космогонічні теорії, числовий символізм.

Постановка проблеми. Дослідження індивідуального музичного стилю, яких чи не найбільше в історії музичного мистецтва, досягли певної межі: назріла потреба узагальнити наукові результати і вивести їх на новий інформаційно-дослідницький рівень. Цього потребують кардинальні зміни в науковій методології, що відбулися синхронно в різних галузях знання протягом минулого століття. Та й перехід кількості у нову якість підтверджує дію одного з основних законів діалектики.

Аналіз останніх досліджень. У ХХ столітті сталися концептуальні зрушення у всіх складових суспільної свідомості: у науці, релігії, філософії, мистецтві. Нагадаймо лише основні. У науці — енерго-інформаційна теорія, новітня парадигма квантової фізики з її ідеєю мультивсесвіту і мультівідуму, теорія систем управління, теорія фракталів, дивовижні відкриття у біофізиці тощо. За кожним із цих напрямів — безліч імен наукових подвижників. У філософії — ідеї школи В. Шинкарука (аспект трансцендентального), діалектично-феноменологічний метод О. Лосєва, онтологія М. Гайдеггера і А. Менегетті, сучасна холистична теорія (ідеї цілісності, починаючи від сінархії В. Шмакова, концепції додатковості І. Пригожина, і завершуючи синергетичними ідеями сучасної науки) тощо. У мистецтві — модерністські та постмодерністські течії і школи, а також їх мистецтвознавчі осмислення (акустико-психофізіологічні дослідження й відкриття Н. Гарбузова, М. Блінової, Б. Теплова, Б. Асаф'єва, Г. Орлова, Є. Назайкінського, В. Медушевського) тощо. У релігії — «тектонічні» зрушення в ритуально-конфесійній практиці, а також численні герменевтичні новації (особливо цікаві числовий символізм Біблії та інших старовинних Священних Писань та їх тлумачників). Усі ці революційні зрушення відповідають духу нової епохи — епохи Водоля, з її ідеями синергетизму й глобалізації.

Мета статті — обґрунтувати актуальність нового методологічного підходу до аналізу індивідуального музичного стилю як системної інтегральної цілісності; довести необхідність назвати цю нову методологію «сакральньо-хोलістичною», яка відповідає найбільш можливій на сьогодні мірі наукового узагальнення і репрезентує модель універсальної космічної світобудови як результату еволюції творчої індивідуальності, що скеровується фактором цілісності.

Виклад основного матеріалу. Уточнимо категорії, залучені для викладу концепції, передусім — музичний стиль. Найбільш прийнятним вважаємо визначення Н. Горюхіної: «Музичний стиль — це система стійких ознак музичних явищ»¹. Інші визначення феномена музичного стилю більш ускладнені і часом апелюють до неоднозначно трактованих понять і термінів — «музичне мислення», «музична мова». У визначенні Н. Горюхіної також є неоднозначна складова — «стійкі ознаки». Можливі запитання щодо меж цієї стійкості та їх ознак, але всі вони в цьому випадку «гасяться» використанням поняття «система». Тому в контексті цієї статті визначення Н. Горюхіної можна вважати найбільш коректним.

Логічно постає питання про екстраполяцію явища музичного стилю на певний феноменальний масштаб: особистість, школа, напрям, епоха (тобто стиль індивідуальний, історичний, національний, стильова епоха). Щодо індивідуального стилю, необхідно уточнити: стиль композитора, музиканта-виконавця та інших інтерпретаторів (музикознавців, педагогів, критиків, лекторів, музичних психологів тощо). Отже, поняття індивідуального музичного стилю в контексті цієї статті може бути актуальним в будь-якому з цих аспектів (як у працях С. Тишка, В. Москаленка та ін.).

Динаміка становлення привносить у будь-яке дослідження головний фактор — ЧАС, тобто тривалість життя структури, яка викристалізувалась. Врешті-решт, саме час визначає динаміку становлення будь-якого феномена як цілісності. Можна визначити динаміку становлення індивідуального музичного стилю як енергетично-часовий вимір процесу, тобто енергетично-часовий вимір формування його головних якісних характеристик. Кількість змін у просторі, тобто в часі індивідуального життя творця стилю, свідчить про динаміку індивідуального музичного стилю. У когось стиль сформувався й не змінювався протягом усього життя (А. Лядов прожив

¹ Горюхіна Н. А. Музыкальная форма и стиль : автореф. дисс. ... доктора искусств. Москва, 1974. С. 56.

59 років), у когось — шалено змінився стиль протягом значно меншого періоду (О. Скрябін — 43 роки).

Динаміка становлення — не лише поняття, а й реагент часу, який настає. А настає нова епоха — епоха синтезу сакрально-космічних знань, вільного польоту думки, непереможного прагнення до свободи й прогресу. Такий час потребує нових наукових підходів, надто у сфері аналізу індивідуального музичного стилю, адже не завжди він був і не завжди буде. Таким чином, можна сформулювати головну тезу: в результаті революційних змін в наукових концепціях ХХ століття потребує перегляду й методологія аналізу індивідуального музичного стилю.

Аксіоматичний базис такого підходу має інтегральну природу і будується на перетині не тільки різних наук, а й різних форм суспільної свідомості: науки, релігії, філософії, мистецтва. Кожна з них, як уже зазначалося, зазнала протягом ХХ століття революційних зрушень. Можна сподіватись, що на сьогодні вже накопичена їх достатня кількість для методологічних новацій у дослідженні індивідуального музичного стилю. Але є ще одна важлива мотивація нашого головного постулату — в розуміння того, що індивідуальний музичний стиль — це феномен «живої» матерії, бо в ньому присутня авторська особистість як причинний шар. Утім, традиційна технологія будь-якого аналізу придатна лише до препарування матерії «мертвої». Адже аналіз розтинає ціле на окремі складові і препарує кожну з них, тоді як аналітик детально описує все, що виявляє й усвідомлює (класифікація як метод). В осягненні ж цілого аналіз безпомічний. Аналітичні методи зовсім не ефективні в роботі з живою матерією, якою і є індивідуальний музичний стиль.

Це нагадує ситуацію в біології: неможливо пізнати живий організм, розділяючи його на частини й досліджуючи кожну з них окремо, бо це призводить до умиртвіння живого. Врешті-решт, анатомія, вивчаючи властивості окремих частин, здобуває знання не про живе, а про мертво. В образній формі цей аналітичний парадокс прокоментував ще Гете у «Фаусті»:

Во всём подслушать жизнь стремясь,
Спешат явленья обездушить,
Забыв, что если в них нарушить
Одушевляющую связь,
То больше нечего и слушать¹.

Отже, варта уваги думка багатьох науковців, що головним гальмом у пізнанні світу є змішування понять і законів, які належать до зовсім різних світів — мертвого і живого. Що стосується нашої проблеми, то присутність світу авторської особистості — «матерії живої» — в аналізі художнього стилю є визначальною. Адже здавна відомо, що стиль — це людина. Варто навести й думку В. Медушевського: «Зрозуміти будь-що і просвітитися можна лише на шляху сходження до причин і духовних засад»².

Такою духовною основою індивідуального музичного стилю і є авторська особистість, усі життєві й психофізіологічні чинники її формування. У методологічному сенсі, варто замислитись: що є індивідуальний музичний стиль — цілісність чи складовий елемент, і що тут є більш визначальним. Відповісти на ці запитання можливо лише в контексті згаданих революційних зрушень.

Сьогодні в науці, завдяки квантовій площині, утверджується усвідомлення зовсім нового співвідношення цілого і його складових частин: ціле не є тотожним властивостям частин і принципово відмінне від них. Якщо у процесі класичного аналізу

¹ Гете И. В. Фауст / пер. Б. Пастернака. Ленинград : ГИХЛ, 1953. С. 113–114.

² Медушевский В. В. О сущности музыки и задаче музыковедения // Методологическая функция христианского мировоззрения в музыкознании. Москва ; Уфа, 2007. С. 11.

за частинами визначають характеристики цілого (властивості цілого зумовлюються властивостями частин), то тепер ситуація змінилась на протилежну: ціле визначає сенс частин. Тобто у пізнанні індивідуального музичного стилю треба звернутись до його цілісного джерела і максимально вичерпно дослідити його. Але ж сучасна квантова теорія ніколи не фокусується на речах, а завжди має справу з їх взаємодією, тобто з динамікою їх становлення. Отже, апелюємо до алгоритму живого — а він єдиний, і символом динаміки становлення живої сутності є Біблійний символ — дерево, що задає алгоритм Творення, сакральну «інтригу» на початку Біблії та її вирішення наприкінці (останні сторінки Апокаліпсису).

Екстраполюємо зазначений алгоритм на становлення індивідуального музичного стилю.

Універсальний алгоритм становлення індивідуального музичного стилю. Початок — ЗЕРНИНА — первинне нерозчленоване джерело майбутнього стилю як генетичний, психофізіологічний, енергетичний, творчий потенціал індивідуума, який ще має стати творчою (композиторською) особистістю. Це і є те джерело, з якого проросте стиль.

Друга ланка — СТЕБЛО — проростання потенціалу індивідуума і взаємодія його «випромінювання» із середовищем, «малим світом» (сім'я, навчання, оточення). Тут важливо, чим відповідає людині світ.

Третя ланка — ЛИСТ — первинна база, необхідна для творчості, отримана внаслідок бажання, устремління, навчання, тобто те, що вдається вибудувати шляхом особистого здійснення. Тут ще немає власного стилю, але вже є творчі продукти. Звісно, вони ще підкорені традиції, позбавлені справжньої оригінальності, але це вже результат процесу, тобто річ (продукт), яка й стане стимулом і причиною наступного етапу стильового становлення.

Четвертий етап — КВІТКА — як специфікація випромінювання «аромату особистості», яка входить в пору «цвітіння»: це взаємодія із професійним середовищем (виконавцями, публікою, критиками тощо). Тут творча особистість максимально активна, вона має своїм «ароматом» притягувати (як реальна квітка — бджіл) тих, хто стане стимулятором для досягнення майбутнього головного результату. Це період пасіонарності. Не всім щастить досягти такого рівня, бо не всім вистачить енергії. І якщо енергетичний потенціал особистості недостатній («слабкий аромат»), то виходу до власного оригінального стилю може й не статися. Утім, такі композитори все одно виконують свою історичну роль, ставши тим «бульйоном», з якого, згідно з деякими астрофізичними теоріями, лише й може народитись життя.

П'ята стадія — ПЛІД — створення власного стилю. Симптоматично, що у кожній рослині свій плід — оригінальний «на смак і вигляд». І тільки ті творці, які пройшли всі попередні стадії, спроможні виростити свій плід. Для більшості ж це кінець процесу становлення: адже індивідуальний стиль створено. Далі для таких особистостей можливе лише його тиражування, маніфестація у своїх творчих продуктах тощо. Це свого роду «поїдання плоду» (звісно, енергетичне: гонорарів, слава, емоційний допінг від захоплення, аплодисменти тощо). І лише меншість іде далі — до шостого етапу: віднайдення своєї унікальної творчої сутності. Значна кількість цитат підтвердить думку: геній знає, що він геній... Це водночас і кристалізація творчої особистості, і виокремлення її у професійному середовищі (Бетховен, Чайковський, Сильвестров¹). Лише після цього можливий сьомий етап — вихід у новий стильовий простір: передбачення творчою особистістю у своїх творчих плодах тенденцій наступної епохи. Таким є універсальний алгоритм становлення будь-чого.

¹ Побережна Г. І. Творча особистість кризової епохи (від Чайковського до Сильвестрова) // Духовність і художньо-естетична культура. Київ : НІ «Проблеми людини», 1999. Т. 14. С. 535–540.

Щодо методології дослідження індивідуального музичного стилю, варто констатувати: описувати історію його становлення як лінійний поступ сьогодні вже неможливо. Навпаки, варто враховувати контекст, тобто взаємодію композиторського індивідуума з різними сутностями й аспектами буття, які мають свій вплив і свою окрему динаміку становлення. Щось народжується, а поряд щось помирає... Врешті-решт, світ — це fuga. І принцип синхронізму, на якому він і вона стоять, підказує новітню методологію аналізу індивідуального стилю. Адже саме на принципі синхронізму базується методологія астрології. І без неї сутність джерела індивідуального музичного стилю як творчої особистості, вписаної у вселенський процес Творення, неможливо науково (тобто традиційними науковими методами) збагнути.

Показовим щодо цього є висновок А. Тойнбі щодо історичного розвитку: у ХХ столітті водночас існує 21 культура, і в кожній своя ідея, картина світу, свої методи його осягнення, своя ієрархія цінностей. Це, власне, є своєрідною предтечею відкритої пізніше мистецтвознавством, культурологією і філософією науки різими постмодернізму. Але це і є, власне музичний принцип — принцип fugи (синхронність різних етапів індивідуальних життів, які становлять на більш високому рівні гармонійну цілісність). Саме цей принцип синхронізму застосовано в астрологічній теорії. Тому з цими міркуваннями резонує думка сучасного вченого-астролога Б. Израїтеля про роль астрологічного методу в науці майбутнього: «Астрологія цілком може виконати роль універсального пізнавального методу, а тим паче, універсального пояснювального методу»¹.

Розглянемо сучасну традиційну методику аналізу на різних етапах становлення індивідуального музичного стилю. Перший етап — трансцендентний, його аналізувати традиційними науковими методами немає сенсу; другий — описовий і біографічний методи; третій — музикознавчий аналіз, текстологічний аналіз; четвертий — компаративний аналіз; п'ятий — герменевтичний, класифікація, контент-аналіз; шостий-сьомий — синтез усіх попередніх методик. І це виправдано, бо це кінець, який знаменує початок нового історичного етапу.

Але серед усіх цих етапів особливим є другий: він визначає динаміку і власне долю феномена, що підлягає аналізу. Ідеться про індивідуальний музичний стиль: адже, як зазначалося, інтенсивність випромінювання вродженого індивідуального потенціалу залежить від кількості творчої енергії. Це вирішальний момент у динаміці становлення індивідуального музичного стилю, а саме: випробування, які здолає чи яких не здолає композитор на шляху до власного стилю. Традиційно, саме на другому етапі використовуються найбільш зовнішньо орієнтовані методи дослідження. Так, найбільш усталеним є біографічний метод, він торкається джерела стилю: чинників, які сприяли формуванню творчої особистості. І вони, справді, сприяли. Та це лише зовнішній шар, а причинний — завжди у внутрішньому.

Внутрішню природу й енергетичний потенціал особистості вже на першому (трансцендентному) етапі надає можливість розкрити лише один вид аналізу — астрологічний. Він може навіть прогнозувати умови реалізації творчого потенціалу особистості, його динаміку. Недарма (звернімося до біблійного символізму) назву зіркам давав Бог. До того ж, астрологічний аналіз має музичну природу, про що переконливо свідчать старовинні музично-космогонічні теорії, у викладі яких перетинаються музичні й астрологічні знаки. Своєрідне відродження цих дивовижних перетинів спостерігаємо в сучасній науці, яка здійснила сенсаційні відкриття щодо фізіології мозку. Виявилось, що він функціонує за музичними принципами. І навіть в описах результатів своїх досліджень нейрофізіологи, поряд із термінами квантової

¹ Израїтель Б. З. Астрология человека. Москва : ВШКА, 2016. С. 158.

механіки, використовують терміни «мажор» і «мінор», «мелодичний» і «гармонічний», «дієз» і «бемоль», навіть назви нот і нотний стан. Музикальність центральної нервової системи визнано універсальною. І це не поодинокий приклад. Згадаймо «струнну теорію» Всесвіту, яка математично підтвердила стародавню гіпотезу про музичну природу буття.

Так і музика у своєму історичному русі безпосередньо була пов'язана з розвитком математики (відкриття теорії диференціального обчислення зумовило народження рівномірної темперації). Принагідно згадаймо відомий вислів Г. Лейбніца: «...Музыка чарует нас, хотя красота ее состоит только в соотношениях чисел и счете ударов и колебаний звучащих тел, повторяющихся через известные промежутки, счете, который мы не замечаем и который, однако, душа наша непрестанно совершенствует»¹. Усе зазначене не є випадковим, бо лише дві сфери репрезентують числа в русі: музика і астрологія. Звісно, вони торкаються метафізичного, трансцендентального... Філософія вже скерувала свій шлях у напрямку дотичності цих сфер. Черга — за музикознавством. Ще О. Лосев геніально передбачив це, констатувавши, що логіка музики «зумовлюється сутністю часу і числа, а не формами повсякденних переживань людини»².

Так, основу музичної й астрологічної теорій становить універсальний числовий символізм як сакральне математичне знання. Його першовитоком є принцип тріадичності (дві протилежності й синергетична ланка між ними), який віднаходимо в основі обертональної структури музичного звуку (три перших обертони). Розгортання числового ряду охоплює 12-ричну цілісність, символізм якої має універсальні смисли, конкретизовані у відповідних системних елементах музики та астрології (таблиця 1).

Таблиця 1.

Числові паралелі музичної й астрологічної систем

Число і його смисл	Музика	Астрологія
1 — первинна цілісність як структурна одиниця системи	музичний звук як математично зумовлена послідовність обертонів	зодіакальне коло як відбиття природної циклічності
2 — протилежності	тони стійкий — нестійкий, 2-й обертон, протиставлений першому	протилежні півсфери гороскопу, аспект опозиції
3 — новий рівень цілісності (тріада), диференційована єдність	тризвук, терційний принцип класичної акордики, три основні гармонічні функції, 3-й обертон в його конструктивній ролі (інтервал, функція)	тригони стихій, три зони зодіака, три декади зодіакального знака, аспект тригону
4 — основа	септаккорд, 4-й обертон, що підтверджує перший; повний функціональний зворот, субдомінанта як функція поглиблення	квадранти, стихії, планетарні фази, аспект квадратури
5 — творчість	5-й обертон, що породжує ладову якість (мажор), квінту — як її конструктивну основу	пентади, «творчі» аспекти

¹ Лейбниц Г. В. Собрание сочинений : в 4 т. Т. 1. Москва : Мысль. 1982. С. 404.

² Лосев А. Музыка как предмет логики // Из ранних произведений. Москва : 1990. С. 331.

Число і його смисл	Музика	Астрологія
6 — межа удосконалення первинної цілісності	шість конструктивних обертонів, шестиступенна цілотонна гама	полусфера зодіака як один виток спіралі, аспект секстиля
7 — межа різновидів елементів при переході у нову якість	семиступенна діатоніка, 7-й обертон, що скеровує до субдомінанти, 7 півтонів у чистій квінті, 7 білих клавіш фортепіанної клавіатури	септенир як базова планетарна система, Зірка магів
8 — початок повторення на новому рівні	інтервал октави, октавна будова музичного звукоряду, початок повторення попереднього циклу з півтоновим зсувом, 8-й обертон, що підтверджує октавний принцип	8-й знак зодіаку, символізуючий «врата в духовний світ»
9 — межа збереження якості	нонакорд — межа терцієвого нашарування в акорді при збереженні функціональної визначеності; 9-й обертон, що окреслює наонакорд	9-й знак зодіаку — останній в тригоні стихій
10 — межа співіснування протилежностей у цілому	5 пар протилежних квінт окреслюють мажоро-мінорну систему, 10-й обертон, що утворює ввіднонове тяжіння в субдомінанту, що заперечує тонікальність основного звуку	поділ знаків зодіаку й домів гороскопу на декади, 10 основних планет, 10-й знак, що символізує кристалізацію форми
11 — вихід із системи	11-й обертон, що порушує логіку загального руху (субдомінантовий напрям змінюється на доміантовий)	11-й знак зодіаку, символізуючий феномен нової, космічної людини
12 — завершення циклу розвитку	12-щаблева температура — основа класичної гармонії, додекафонія,	знаки і доми зодіаку

Усвідомлення зв'язку всіх трьох іпостасей (числа-музики-астрології) — це усвідомлення глобального взаємозв'язку речей у світі, а по суті, — явище синхронізації вібрацій, загалом — космічний резонанс, у який зараз входить людство планети Земля.

Розгляд феномена музики за допомогою астрологічного інструментарію — звична практика, відбита у давніх трактатах і в символізмі Біблії. Показово, що ключ до багатьох стародавніх музично-космогонічних джерел в історії було втрачено саме через незатребуваність обох ключів, якими зачинялися сакральні знання: музичного й астрологічного. Саме цими двома ключами користувались у прадавнину, і лише застосування їх обох відкриває шлях до розкодування інформації, що ставить будь-яку наукову проблему в контекст законів всесвіту. Шкода, що фахівців, які володіють цими декодуючими методами, ще мало. Утім, суто музикознавчими методами вже прокладено шлях до розуміння відмінностей між «живим» (числа в русі) і «мертвим» (кристалізація, форма як схема, цілісна структура) потоками музичного формотворення. Серед найновіших музикознавчих праць варто назвати монографію

В. Жаркової, у якій вона, апелюючи до думки М. Мамардашвілі про участь свідомості у сприйнятті художньої істини, наголошує на понятті «живого»: «Тільки «живий стан» здатен акумулювати смисли, які створюються витворами мистецтва, а саме воно й всіляко чинить спротив переводу в формат об'єктивно-наукової оцінки»¹.

Сьогодні вже не можна відкинути індивідуального суб'єктивного досвіду як джерела пізнання, навіть науково-експериментального досвіду, тим більше, — художнього феномена. Смысл його може бути й нульовим для історії мистецтва, але еволюція в ній здійснюється тими ж двома руслами — «живим» і «мертвим»: дух творить нові форми, в які «вливається» зміст, який був формою на попередньому історичному етапі. Загалом, відбувається алгоритмізований процес одухотворення «живим» духом «мертвої» матерії².

Надалі в методологічній площині нашого дослідження закономірно постає проблема класифікації феномена індивідуального стильового становлення в аспекті його динаміки. Тобто, згідно з визначенням стилю, за Н. Горюхіною і С. Тишком, актуалізується проблема «стійких ознак». «Але це вже зовсім інша історія». Ми лише на переході до «епохи стійкості». Розберімося спочатку, з чим туди увійдемо.

Висновки. Динаміка становлення індивідуального музичного стилю може бути науково осягненою лише в контексті революційних зрушень, що відбулись у науковій методології протягом минулого століття. Динаміка становлення індивідуального музичного стилю зумовлена авторською особистістю в її космічних (квантово-фізичних і сакрально-духовних) координатах, що дає підстави запропонувати сакрально-холістичний підхід як методологічний, що відповідає найвищій на сьогодні мірі наукового узагальнення. Саме на таких методологічних засадах можна буде дослідити динаміку становлення індивідуального музичного стилю. Збагнути універсальний алгоритм саморуху будь-якої системи нинішня наука може, лише тісно взаємодіючи з езотеризмом (тобто внутрішнім — відомим лише меншості фахівців — колом знань у галузях релігії, філософії і мистецтва). Історія музики є, власне, історією вивільнення Духу пульсуючими проривами енергії життя окремих композиторських особистостей на поверхню буття. Вони, в конгломераті своєї причинності, і є джерелом індивідуального музичного стилю. Але водночас ця енергія увійшла в історію музики завдяки енергії інших творчих особистостей (виконавців, музикознавців, слухачів, критиків та ін.) і постійно оновлює, змінює свої форми. Особливо резонансним щодо запропонованої у статті методології наукового дослідження індивідуального музичного стилю вбачається визначення В. Москаленка: «Музичний стиль є психологічно (курсив мій — Г. П.) зумовленою специфічністю музичного мислення, яка виражається відповідною системною організацією ресурсів музичного мовлення в процесі створення, інтерпретування та виконання музичного твору»³.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гете И. В. Фауст / пер. Б. Пастернака. Ленинград : ГИХЛ, 1953. 266 с.
2. Горюхина Н. А. Музыкальная форма и стиль : автореф. дис. ... доктора искусств. Москва, 1974. 56 с.
3. Жаркова В. Б. Десять взглядов на историю западноевропейской музыки. Тайны и желания HomoMusicus : монография : в 2 т. Т. 1. Киев : ArtHuss, 2018. 344 с.

¹ Жаркова В. Б. Десять взглядов на историю западноевропейской музыки. Тайны и желания HomoMusicus : в 2 т. Т. 1. Киев : ArtHuss, 2018. С. 33.

² Див. докладніше про це: Побережная Г. И. Числа в словах и делах Иисуса Христа. Киев : ДИА, 2017. 96 с.

³ Москаленко В. Г. Творчий аспект музичного стилю // Київське музикознавство. Київ, 1998. Вип. 1. С. 88.

4. Израитель Б. З. Астрология человека. Москва : ВШКА, 2016. 640 с.
5. Лейбниц Г. В. Собрание сочинений : в 4 т. Т. 1. Москва : Мысль, 1982. 636 с.
6. Лосев А. Ф. Музыка как предмет логики. Москва : Директ-Медиа, 2008. 388 с.
7. Медушевский В. В. О сущности музыки и задаче музыковедения // *Методологическая функция христианского мировоззрения в музыковедении*. Москва ; Уфа, 2007. 218 с.
8. Москаленко В. Г. Творчий аспект музичного стилю // *Київське музикознавство*. Київ, 1998. Вип. 1. С. 87–93.
9. Побережна Г. І. Музично-логічні основи буття (коментар до музично-космогонічних теорій) // *Ставропігійські філософські студії*. Вип. 3. Львів : Ставропігійон, 2009. С. 9–44.
10. Побережна Г. І. Нетрадиційні джерела пізнання алгоритму буття // *Ставропігійські філософські студії*. Вип. 1. Львів : Ставропігійон, 2008. С. 36–48.
11. Побережна Г. І. Творча особистість кризової епохи (від Чайковського до Сильвестрова) // *Духовність і художньо-естетична культура*. Київ : НІ «Проблеми людини», 1999. Т. 14. С. 535–540.
12. Побережная Г. И. О феномене рекурсии в Библии и Музыке // *Научный вестник Национальной музыкальной академии Украины имени П. И. Чайковского*. Вип. 4 : Музыка і Біблія. Київ : Друкар, 1999. С. 20–30.
13. Побережная Г. И. Числа в словах и делах Иисуса Христа. Київ : ДИА, 2017. 96 с.
14. Тойнби А. Дж. Постигание истории. Пер. с англ. Москва: Прогресс, 1991. 736 с.
15. Тышко С. В. Национальный стиль русской оперы. Теория и эволюция : дис. ... д-ра искусствоведения : 17.00.03 Музыкальное искусство / Киевская консерватория им. П. И. Чайковского, 1994. 257 с.

REFERENCES

1. Goethe, J. (1953). V. Faust. [Faust]. Leningrad: NYKHL, pp. 113–114 [in Russian].
2. Goryuhina N. (1974). Musical form and style: abstract of the dissertation of a doctor of art history [Музыкальная форма и стиль: Автореф. диссертации доктора искусствоведения]. Moscow, p. 56 [in Russian].
3. Zharkova, V. (2018). Ten views on history of Western European music. Secrets and wishes of Homomusicus: Study in two volumes [Desyat vzglyadov na istoriyu zapadnoevropeyskoy muzyki. Tayny i zhelaniya Homomusicus: Monografiya v dvukh tomakh]. Volume One. Kyiv: ArtHuss, p. 33 [in Russian].
4. Izrael, B. (2016). Astrology of a human being [Astrologiya cheloveka]. Moscow: VShKA, p.158 [in Russian].
5. Leibniz, G. (1982). Collected works in four volumes [Sobranie sochineniy v chetyreh tomakh]. Volume One. Moscow: Mysl, p. 404 [in Russian].
6. Losev A. (1990) Music as subject of logic [Музыка как предмет логики] in: Losev A. From early works [Iz rannih proizvedeniy]. Moscow, p. 331 [in Russian].
7. Medushevskiy, V. (2007). On essence of music and worldview task in musicology. Methodological function of Christian worldview in musicology [O sushchnosti muzyki i zadache muzykovedeniya. Metodologicheskaya funktsiya khristianskogo mirovozzreniya v muzykovedenii]. Moscow, Ufa, p. 11 [in Russian].
8. Moskalenko, V. (1998). Creative aspect of music style [Tvorchiy aspekt muzychnogo stilyu], in: *Kiivske Muzikoznavstvo*. Issue One, pp. 87–93 [in Ukrainian].
9. Poberezhna, H. (2009). Musical and logical principles of being (Commentary on music and cosmogonic theories [Muzychno-lohichni osnovy buttia (Komentar do Muzychno-Kosmohonichnykh Teoriy)] in: *Stavropihiiski Filozofski Studiyi*. Issue Three. Lviv: Stavropihion, pp. 9–44 [in Ukrainian].
10. Poberezhna H. (2008). Non-traditional sources of comprehending the algorithm of being [Netradytsiini dzherela piznannia alhorytmu buttia]. In: *Stavropihiiski Filozofski Studii*. Issue One. Lviv: Stavropihion, pp. 36–48 [in Ukrainian].

11. Poberezhna, H. (1999). Creative personality of crisis epoch (from Tchaikovsky to Silvestrov) [Tvorcha osobystist kryzovoyi epokhy (vid Chaikovskoho do Sylvestrova)]. In: Dukhovnist i Khudozhno-Estetychna Kultura. Kyiv: HII Problemy Liudyny. Volume Fourteen, pp. 535–540 [in Ukrainian].
12. Poberezhnaya, H. (1999). On recursion phenomenon in Bible and music [O fenomene rekursii v Biblii i muzyke]. In: Muzika i Bibliya. Kyiv: MDPP Drukar, pp. 20–30 [in Ukrainian].
13. Poberezhnaya, H. (2017). Numbers in words and acts of Jesus Christ [Chisla v slovakh i delakh Iisusa Khrista]. Kyiv: DIA. 96 pp. [in Ukrainian].
14. Toynbee, A. (1991). A study of history [Postizheniye istorii]. Moscow: Progress. 736 pp. [in Russian].
15. Tyshko, S. (1994). National style of Russian opera. Theory and evolution: dissertation of doctor of art history [Natsionalnyi stil russkoy opery. Teoriya i Evolyutsiya: dissertatsiya doktora iskusstvovedeniya]. Kyiv: Kiyevskaya Konservatoriya imeni P. I. Chaykovskogo. 257 sheets. DS48992 [in Russian].

Побережная Г. И. Методологические основы анализа динамики становления индивидуального стиля. Актуальность исследования. Рассмотрена динамика становления индивидуального музыкального стиля с привлечением нового методологического подхода, согласно которому личность композитора, все жизненные факторы ее формирования составляют основу этого процесса. Особое внимание уделено принципу синхронизма, на котором основывается методология астрологии и который необходим в анализе чего-либо. Осознание связи музыки и космогонии — это осознание глобальной связи и взаимозависимости вещей в мире, которые рассматриваются как явление синхронизации вибраций (в общем — космический резонанс). Сущность творческой личности, как источника индивидуального музыкального стиля, невозможно в полноте понять, опираясь только на традиционные научные методы. Динамику становления индивидуального музыкального стиля можно научно постичь только в контексте революционных изменений, произошедших в научной методологии на протяжении прошлого века. Динамика становления индивидуального музыкального стиля обусловлена авторской личностью в ее космических (квантово-физических и сакрально-духовных) координатах, что дает основания предложить сакрально-холистический подход как методологический, что соответствует наивысшей на сегодня степени научного обобщения. Именно на таких методологических принципах можно будет исследовать динамику становления индивидуального музыкального стиля. Понять универсальный алгоритм самодвижения любой системы нынешняя наука может, лишь тесно взаимодействуя с эзотеризмом (то есть внутренним кругом знаний в сферах религии, философии и искусства).

Цель статьи — обосновать необходимость нового (сакрально-холистического) методологического подхода к анализу индивидуального музыкального стиля, отвечающего наиболее возможной на сегодня степени научного обобщения.

Методология — применен *исторический метод* для выявления изменений в общественном сознании, обусловленных космологическим фактором целостности; *системный метод* — для разработки классификационной системы и анализа индивидуального музыкального стиля на различных этапах его формирования.

Главные результаты и выводы исследования. В результате революционных преобразований в научных концепциях XX века методология анализа индивидуального музыкального стиля тоже должна быть преобразована. Главный аргумент для изменений в методологии музыковедения — необходимость привлечения мира авторской личности, всех жизненных и психофизиологических факторов ее формирования. Это откроет еще один канал осознания человека как космического феномена, а также новый смысл гуманитарного научного знания, познающего музыку как сакральную сферу Бытия.

Ключевые слова: индивидуальный музыкальный стиль, методы музыкального анализа, музыкально-космогонические теории, числовой символизм.

POBEREZHNA GALINA

Poberezhna Galina — Doctor of Art Criticism, Professor, Professor at the Chair of Culturology and information communications, National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3637-5387>

DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2019.126.197968>

METHODOLOGICAL PRINCIPLES APPLIED FOR ANALYZING THE DYNAMICS OF INDIVIDUAL MUSICAL STYLE

Relevance of the study. Examination of individual musical style requires substantial summarization of scientific results and bringing them into a new information and exploration space, which should resonate with scientific discoveries in the related fields of knowledge. The study substantiates the need for a new methodological approach to the analysis of an individual musical style as a systemic integral unity. The author recommends calling this new methodology “sacro-holistic”, i.e. the one that corresponds to the highest possible degree of scientific generalization as of today. The concept of an “individual style” is explained in an expanded manner: not only as a composer’s style, but also as a style of a performing musician and other explainers of music (musicologists, educators, critics, lecturers, etc.). Creative personality determines the dynamics of formation of the style basic characteristics. Different stages of this process require application of different analysis techniques identified in the article.

Main objective of the study. The main objective of the study is to explain the need for a new (sacral-holistic) methodological approach to the analysis of an individual musical style, which can correspond to the highest possible scientific generalization as of today.

Methodology. History-based method is used to identify the series of methodologies in all major areas of public conscience that are directed by cosmological factor of integrity; and system-based method is used to develop a classification system for the analysis of individual musical style at different stages of its formation.

Findings and conclusions. In a view of radical transformations in scientific concepts of the twentieth century, the methodology for analyzing an individual musical style should also be modified. The main argument for introducing methodological novelties into musicology is the following: in analyzing the artistic style, it is necessary to take into account the personality of the author, i.e. all individual and psychophysiological factors affecting its formation. The significance of such approach lies in the fact that it will open yet another channel for comprehending a human being as a cosmic phenomenon and provide new implications to the entire humanitarian scientific knowledge that has always sought to recognize music as a particular sacred sphere of the Being.

Keywords: individual musical style, methods of musical analysis, musical cosmogony theories, number-related symbolism.

Keywords: individual musical style, methods of musical analysis, musical cosmogony theories, number-related symbolism.